

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De legibus disputatio - Cod. Ettenheim-Münster 336

[S.l.], [17. Jahrh.]

Sectio 1ma

[urn:nbn:de:bsz:31-131792](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-131792)

Quae procedit ab hac parte. Quae dicitur
spiritualis specialiter illi a Deo a legibus
ideoque magis per se dicitur in bono spiritali
tendit. Et in Civilem, quae procedit a po-
tente laica, quae tali et magis per se ref-
eruntur, quae ad regem et ad hunc gover-
nationem spectant. Omnia autem haec legum
absolutissima Epitomes est Decalogus, ubi
ut, si eius precepta probe intelligantur, suffi-
cientissima sunt ad omnes artes humanas sive
exteriores, sive interiores recte ordinandos.
De his igitur in hac Disputatione agemus,
duo circa quodlibet preceptum investigabu-
ri: primo, quid illo precipiatur aut prohi-
beatur, secundo quod modis in illud peccetur.
Atque ideo Sectiones singulas in plures §.
distinguemus. Quare sit.

Sectionis I. ma.

Preceptum
primum.

Ego sum Dominus Deus Tuus
Non habebis Deos alienos coram me.

Quibus est hoc preceptum, negativum nihil. et

affirmativè; præcipit n. cultû unig veri Dei;
 et prohibet omnem artû et effectû, qui so-
 li Deo vero debet, alicuj extra Deû impendi.
 Colit. a. Deq. l. per illicitû Divina profi-
 centè, quod fit per Fide; l. per voluntatem
 Divina intendentè, quod fit per Spem. l.
 per eandem Deo singulari unione adho-
 rentè, quod fit per Charitatem. l. deniq; per
 illâ Deo ut supremo aut bonorum auctori-
 ac Principio omni reverentiâ et gloria ut
 ei subiectione exhibentè, quod fit per reli-
 gionè. De his igitur sigillatim in hac scri-
 ptione distinctis §. agendum erit. Sed ugo

§. I.

De Fide et peccatis illi oppositis.
 Concl. 1. Fides è virtus supernaalis, per
 quam id ratû habem; quod à Deo tradi-
 tum è. D. Malus C. ult. auctoritas quæroba-
 vit. Ita Catechismus Rom. c. 1. par. 1. Patet
 ex hac definitione non agere nos de fide infu-
 sa, s. acquisita, quæ cadit sub præceptis, ut

cuius omnis aduulgus obligatur.
Concl. 2. 3. Pure credenda. 2. credere in
teriq. 3. fidem exterij profiteij. Pars 1. ma
gistrat. ex Aplo 1. Cor. 14. Si quis ignorat
ignorabit. Unde Iure Divino naturali sub
pacto mortali tenet quisq. ea nosse, quo
cumq. fide explicita l. merito medij. l. ne
rite procepti tenet credere. Item pars
2. ex eodem Aplo ad Rom. 10. Corda credit
ad iustitiam. Et ad Heb. c. 11. Impossibile
est sine fide placere Deo. Item Mari
ultimo Qui crediderit et baptizatus fuerit
salvus erit; qui v. non crediderit con
demnabitur. Et Joan. 3. Qui non credidit
iudicialis est. Arq. a. credendi interior
nit aliud est, quam assensu certu et firmu,
libere elicitu aut imperatu estu obsequiu,
quo quis divino lumine illustratu assentitu
p^{re}sentu veritu, et vobu, que ab ea revelantur,
quatenus ab illa revelata st ut p^{re}sentu in illa
asertu. adeoq. hinc fides sit in illu, cui
In actu movet, similitud in velle et

quendam pium cordis motu excitat, quo spes
 et dilectio sua radian. et originem ducunt.
 Tuare in absentia fidei à fidei triplici
 notatis: uia Deum tang; omnia mala quae
 uedit; uia Deum tang. omnia mala quae
 udit; uia Deum deniq; tang. sine ultimum
 in quem absentia fidei d'origit. Et hinc illi
 q' p' quid sit credere Deum credere Deo et
 credere in Deum. Obligat a. quilibet Chri-
 stianus ad uel ad uedenda oia et sing ula
 mysteria generatim fide implicata, hoc e,
 debet assentiri hui uel principi quo omne
 illud asserit, quod Deo uel uel reuelavit
 ee infallibile uerum. Impluita v. Fide
 credere debet ueritate medij:

1. Deum unum, illumq; iustum remuneratorem
 decernere premia iustis et supplicia improbis
 non solum in hac uita, sed potius in futura
 ut S. Paulus ad Heb. 11. Credere n. oportet
 audentem ad Deum, quia est, et inquirenti
 q' se remunerator illi.

2. Mysterium S. Trinitatis, quod Christus ex-
 presse Ap'los inuenit Math. uel. his uerbis:
 Poue ois gentes, baptizantes eos in noui Patris et

Filij et Spiritus Sancti. De Testat^o idignu^s S.
Athanasij in Symb. Fides a^u catholica h^{oc}
est, ut unu^m Deu^m in Trinitate, et Trinitatem in
unitate veneremus. Et S. Cyrill. lib. 5. in
Joan. c. 16. Non sufficit nobis cognosce^{re}
absq^{ue} cognosce^{re} Patrem et Filij et Spiritu^s S.
constat idignu^m ex ritu Eccl^{esie} Catholice q^{ui}
nemine ad Baptismu^m recipit, quin priu^s di-
ligenter inquirat, an explicata et distincta
de P. Trinitatis Mysterio fidem habeat.
Quod quide^m ante Christu^m in lege mo^sai^{ca} et
natura plurimoru^m Th^{eoru}m sentia nec me-
dij nec precepti^{rum} unitate erat necessariu^m. Et
ut quide^m non improbab^{ile} existiment^{ur} S^{an}cti
fides sol^{us}, Sacerdotes et legi^s Doctores
ad hanc fid^{em} in scripturis sufficienter pro-
posita^m fuisse obligatos.

3. Inmarnat^o Filij Dei, iuxta illud
Joan. 17. Hec est vita eterna, ut cognos-
cant Deu^m solu^m Deu^m veru^m. et qu^od misit
Jesu^m Christu^m. Fuit equide^m in Univ^{er}s^o Mysterio
ante Adventu^m Ch^{risti} vera fides alicuj^{us} generalis

et implicita, non v. eodem modo distincta et
 explicita, quoniam ad eam obligamur.

4. Ad omnia quae sunt in Symbolo Aposto-
 rum, et oratione Dominica, Decalogo, Verbo
 Dei Scripto ac Tradito pertinent, et ad eorum
 Sacramentorum usum pertinent, quorum suscip-
 tio ad salutem est necessaria: aut alias admi-
 nistratio statim peculiaris exigentia requiritur,
 ut exposit. l. ignorantia invincibilis de qua
 supra Diss. 2. Tit. 7. l. ignorantia quaedam
 naturalis ex obliquo nimis et debili ingenio pro-
 veniens, ubi nonnumquam sufficit etiam gratissima
 apprehensio, qua credit, quid quid Cula
 credit, l. Sacerdotis asserit. Cum a. hoc
 preceptum sit affirmativum, non obligat
 omnino Ignorare sed tam certo ac deturbo; his
 Tribus scilicet in casibus:

1. Ubi quis primis rationis usum adeptus est,
 ipsius fidei mysteria sufficienter et propo-
 sita, ad illa actu credenda obligabitur, si
 in ad id obligatum se esse dicitur conscientia:
 quod similiter de infidelibus dici debet.

2. Quoties quis obligatus actu aliquem
virtutis exercere, qui sine fide exerceri
non potest. Ut, si quis tenetur de peccato po-
nitere gratiam, sacramentum aliquod suscipere,
aut si videtur se tentationem aliquam supera-
re non potest nisi actu fidei eliciat.

3. Si quis iuridice et publica aucto-
ritate de fide interrogatus, ~~confiteatur~~ ~~confiteatur~~
si in aliquo privato interrogatus, illud
non in publico non negare exterius, sed etiam exterius
sunt interius debet profiteri; si ex tali omis-
sione honor Dei laedatur, notabitur, s. gra-
ve scandalum ad unum aut in peccatum.

Par. 3. prob. Romanorum 10. 2. Oratio
et Confessio fit ad salutem et Aug. 9. Qui
me erubuerit et sermones meos, hunc
Filius hominis erubescet, cum venerit in Maie-
state sua. Item ex S. Aug. lib. de Fide et
Symb. Fides, inquit, à nobis exigitur ex
offitio cordis et linguae; nec salus est prorsus
nisi fide ore profiteamur, quod corde gerimus.

3. Tuere fidem occultare signis quae ex se sunt
in ista; non a. illis, quae ad profitendam
falsam religionem sunt instituta. Quia priora
nisi mali continent, licet eis natio una ab al-
tera, statim unquam ab aliis, v. g. militis à mer-
catore distinguantur. Posteriora v. n. in ve-
ra fidem occultant, sed falsam profitentur;
quod nunquam est licitum. Sed genera

Ob. 1. Deus solum per se quam per Prophe-
tas in scripturis revelavit et praedixit
multa, tanquam eventura, quae in postea
non evenerunt: quod non sicut dicitur nec potest
credi, quae Deus revelavit seu liberis con-
signari voluit. Res. neg. quod quidem; quia
revelaciones et prophetae eiusmodi fuerunt
in l. comitaloria, l. qdionales; qdionales.
Deus ob causas sibi notas reliquit nec vo-
luit ab aliis cognosci.

Ob. 2. Potest etiam fidei supernaturali sub-
iecta falsitas: quod non sicut ut infallibiliter vera
credenda sunt. Ans. pariter: Apertus ille quod
fidelis aliquis elicit v. g. vita hanc aut
illa Hostia qdionales in partem quod sit. Cor

corpus Christi reate sit sub illis speciebus, est assensus
 fidei supernaturalis: sed potest fieri ut ibi non
 sit corpus Christi, s. defectu intentionis Mi-
 nistri s. defectu materiae in eo fidei supernaturalis.
 potest subesse falsum. R. neg. Ans: ad rationem
 hanc in S. Thoma 22. q. 1. art. 3. ad 4. Dupli-
 cid in casu proposito dicitur distinguere assensum; unus
 quo quis in genere credit corpus Christi esse vere
 et reate sub speciebus panis rite consecratis, al-
 terum, quo credit has panis species esse rite conse-
 cratas; ac proinde corpus Christi vere et reate
 contineri. Prior est assensus fidei supernatura-
 lis et divinae; in revelatione divina innititur.
 Posterior, non ita; neque enim hinc revelatione di-
 vina hanc si illud hoc esse sacerdotis, aut
 materiae aut intentione requisita huiusmodi, sed in
 morale arte quandaerbitudine et probitate.

Inferes: ergo nulla hostia in partem ab-
 solute et simpliciter adorari potest. Sed in sub-
 specie, si rite sit consecrata. R. neg. illatum
 nam in praxi virtutum moralium sufficit, ut, qui
 illarum arte gereret, id faciat. Quis haec veritas
 ratione et prudens iudicium. Cum igitur nulla sub-

sit causa rationalis, de consecratione,
prudenter iudicamus, hostia illa rite offera-
ta, campz pure et simpliciter ac etiam in meri-
to ad orare. proutqz debent. Quomodo
tenemur parentibus nris aut Principibus, quos
secundum prudens iudicium et recta ratio ce-
tales cognoscimus, non in ea veritate
cui non potest subesse falsum, debita obser-
vantia reddere, nec ad illis sine peccato denegare
proutqz.

Ob. 3. Si tenemur credere articulos fidei
ejus quia sunt revelati, tenemur etiam credere eos
etiam revelatos per revelationem et hanc revela-
tionem propter aliam atqz aliam et sic in in-
finitum: sed hoc non est ad mittendum: quod Res.
neg. sequela: quia sicut per lumen prout
videre colore et lumen ipsum. ita per re-
velationem prout credere articulos fidei et re-
velatos ipsos.

Insuper: Lumen corporale per se ipsum est
visibile, revelatio v. est sicut obscura, non est
per se cognoscibilis: quod debet cognosci per
aliquid notius. Res. neg. id est: non supposita

sufficienti propõe et evidente credibilitate ar-
gumentorum fidei, licet quoad veritatem sint obfu-
ri, illius à volente ÷ternari, ut, ut propter
auctoritatem Dei credat non modo artos revelatos
sed et ipsa eorum revelat. Unde ad verum
et meritum fidei supernaturalis actum requir-
untur quodis 5.

1. Ut actus sit ÷deliberatus et à libera
voluntate electione procedat.

2. Ut heat pro Deo veritatem aliquam à Deo
revelatam sine per script. S. sine per ÷ivina tra-
ditione.

3. Ut illius assensibus veritatem à Deo reve-
lata, propter auctoritatem ipsius Dei revelantis.

4. Ut firmiter et seclusa omni dubitatione
assensatur.

5. Ut veritas à Deo revelata per Calam
credenda proponatur.

Ad id autem nonnulli Scripta, sicut, ut assensus
fidei referunt in Deum tanquam finem ultimum.
quod quidem verum est, ut supra monuimus, si
de fide viva, et per charitatem formata sit ser-
mo, cuius res actus, factus videtur ab ipsa charitate
informante in Deum referuntur. Sed proprie

loquendo talis atq, Charitatis patiq, quod fi-
dei sociari debet. Unde recte S. Augustinus
serm. 185. de verb. Dom. dicit: credere in Deum
est Deum diligere.

Concto 5. Fidei opponitur infidelitas s.
negativa s. positiva. C. 1. p. 1. Infidelitas
negativa seu privativa, eorum est, qui nul-
lunq, de fide potuerunt audire. Et hoc sec-
undum aliquos peccatum non est, sed potius pena
peccati ex primi parentis peccato proveniens,
propter quod nulli infidelis damnatus; dam-
natus a. propter aliam peccata quod sine fide
remitti non possunt. Secundum Petrum Mar-
chan in Tribunali Sarum. vero et alios,
quos libens sequor omnis infidelitas sive
negativa sive privativa, q. s. fidei ipsa
s. actus credendi ipse quo in se debet
negari, speciale peccatum est contra preceptum
naturale divinum, sicut quoad Artos, qui in sta-
tu legis naturae erant expliciti credendi,
quorum ignorantia ininvincibilis secundum

probare non datur; ut unum verum Deum,
 Creatorem et muneratorem agnosendum, colen-
 dum et glorificandum ee. Ita ut, teste S.
 Paulo Rom. i. v. 20. sint inexcusabiles.
 Et Ephes. 4. v. 17. ubi dicit: gentes am-
bulant in vanitate sensus sui, tenebris ob-
scuratibus hentes illentibus, alienati à vita
Dei, per ignorantibus, quo est in illis pro-
pter contumeliam cordis ipsorum, qui desperantes
semetipsos tradiderunt impudenticie.
 Infidelitas positiva in illis est, qui veri-
 tatem fidei sibi sufficienter propostis as-
 sentiri nolunt. Et hoc dividitur in tres
 species: Paganismus, Judaismus et he-
 resis.

Paganismus est infidelitas, quod remittitur
 fidei nondum susceptae. Est peritiam mortis
 gloria proceptum divinum nanc et positum
 Et licet iure divino positum est cultus
 sub peritiam mortis prohibetur sicut fidelibus
 ut paganus inire connubia aut in qua-
 cunque iure religionis coire, nisi levitas ma-

aut alia circumstantia exisset, conversari
cum ipsis in actionibus civilibus, emptio-
venditionis, et usante et periculo subver-
sionis non est permissum.

Judaismus est infidelitas, quae renitit, fi-
dei suscepta in figura. Est periculum mortis
gravissimum, ideoque ab initio nasantis Civitatis
matrimonium, commercium, et conversatio, cere-
monia, convivia omnesque quae in Judaeis
sub mortali et gravibus poenis fuerunt inter-
dicta Christianis. Aene ex dissimulatione l. de
positione Civitatis, quae perfidia Judaica
magis quam Judaeos abominatur, eorumque con-
versionem expectat, ideoque eos in specialem
protectionem gratia ac iniuria ac iniustitiam
suscepit, ut hets in Concilio Lateranensi sub
Alexandro III. celebrato, l. etiam indulgentia
Christianorum Principum permittit, ut illis conser-
vatio, factis, ne dicitur minus familiaris ut passim
videmus. Sed licet rigor legum Civitatis
gratia Judaeos in mentalura ex parte sacra Tem-
plum sublelebilis medicina et non diminuitur

manent in ceteris leges in suo vigore, ubi l. novi
 cum periculum est l. in fide, l. in observantibus
 l. in moribus etc. quia periculum quod est modicum
 in conversatione cum aliis fortis hominibus grave
 et magnum est in conversatione cum Judaeis ob
 eorum perversitatem, perfidiam, et ranciatum
 odium non Christiani. Ex eadem rase matrimo-
 nia Christianis non licet ulla lege aut privile-
 gio vis Christianis matrimonium inire cum
 Judaea muliere etiam sub spe conversionis;
 nec e gloria mulieris Christianae cum iudeo. idque
 rigorosius est prohibendum quam cum gentilibus seu
 pagano.

Heresis est infidelitas, quae renititur
 fidei susceptae in manifestae veritatis. Si
 fides suscepta abijciatur in toto, Aposta-
 sia dicitur; si in parte, heresis. Utrique
 periculum grave est iudaismo et paganismo
 et dividitur in interiore, exteriori et in, et
 in interiore et exteriori simul. Ad ranciatum
 requiruntur duo: primum ut sit error generalis
 quod fidei veritatem à Deo revelatam et ab
 Ecclia propositam. Secundum ut error ille cum

pernitia et glumacia sit coniuncta. Revo-
cans huc perita illorum qui de articulo fidei de
liberato dubitant, qui se periculo errandi
in fide exponunt l. legendis l. retinendo
libros haereticos, audiendo eorum coniones,
temere cum illis disputando, periculosas aut
frequenti illorum conversatione utendo
Ex quibus omnibus facile cuique patet, fidem
divinam non dari nisi in hoc puro, et An-
gelo viatore non autem in Eno aut Be-
tis ac Damalis. Quamvis hi ultimi equi-
fidei aliquid habitum fidei naturalis habere po-
sint, secundum illud Iacobi 2. v. 19. Ca-
mores credunt et glumescunt.

De Spe et peritis illi.
Propositio.

Conclusio. Spes est virtus supernaturalis,
qua voluntas fertur in Deum, quatenus est bea-
tudo nostra promissis divinis per auxilia
et media ordinata obtinenda. Per hunc

virtus duplex est: Altera primariū et ultima-
 tum, nempe Regna et habitudo nra. Al-
 tera secundariū et mediā, nimirū promif-
 siones divinae, et mediā a Deo ordina-
 ta ad beatitudinē consequendam; non n. suff-
 iunt speranti apprehendere beatitudinē ut
 probetur, sed etiam debet apprehendere mediā
 a Deo esse ordinata ad illā defacto ut-
 laque obtinendā. Subm. Spei proximū est
 voluntas. Tenetur ois hoc in hno ulto non-
 dū effitulus; non a. Chrus, nec Beati nec
 3 annati. P. R. nonnulli valde proble-
 3e beatis et Chro alter sentiant.

oncto 6. Spes e nevia neante medij.
 et obligat ad plura sub peccato mortali. Sub
 pars prior: Spes est hys nevia ac fides.
 go est nevia neante medij. Pns verū est
 ex illo H. ob. 33. credere n. oportet acceden-
 te ad Deū, quia est, et inquirentibz se re-
 numerator sit. Et Rom. 8. Spe n. salvi-
 facti sumus. Pars posterior ex plar, et p. r.
 preceptū Spei e duplex: negativū, quod op-
 portita Spei prohibet de quo Cantar sequenti.

et affirmativum quod nihil est ad ulto prodegit
i. Quere autem spes, hoc est certa in fi-
ducia beatitudinis à Deo promissa ordinatis
medijs in partem iuxta illud Psal. 4. Spe-
rate in Domino. Et Psal. 36. Spera in
Domino et fac bonitatem. Et illud Hebr. 11.
Credere oportet, quia inquirentibus se remun-
nerator p[ro]bitis

5. Fugere positive ea quae beatitudini
obtinendae obftraculum praebent. Ely fugit
illa. eferus timoris: fuit n. spes di-
vit profecutionis boni aeterni, et melioris
ad illud; ita timor dicit fugat eorum, q[ui]
ab aeterno bono nos impediunt, et ultima
te fugat damnationis aeternae ob spem quam
habemus perveniendi ad aeternam beatitudi-
nem. ut nullis in locis S. Scripturae
ex primitis v. g. Culm. 1. Qui sine timore
est non poterit iustificari. Culm. 2.
v. 2. Pa in iustia et timore. Levi. 2.
Quid timebe. Matth. 10. Timebe aut qui
est et animus et corpus perdere in gehennam.

Philipp. 2. Cum metu et tremore vestra salutem
operamini. 2. Item non est gladius. Tit. 2. 6.
 6. 6. Ubi ad perfectam iustificacionem et poeniten-
 tiam requiritur actus spei et timoris. Cum v. hoc
 preceptum sit affirmativum non obligat ad sem-
 per, sed primarium spei preceptum obligat

1. Quando primum occurrit preceptum e-
 licendum actus spei.

2. Quando quis in fine vite constitutus
 est, ideoque graviter aegrotantibus extrema
 unctio conferri solet ut dicitur alibi.

3. Quosdam aliquis graviter sentat, ut de
 misericordia Dei desperet. Si in eiusmodi ten-
 tibus orietur ex capulo, negligenda est
 et cogitatio alioquin evocanda, quod etiam
 observandum in sententiis de fide.

4. Quando quis dicit ad glorificationem aut
 atteritionem, ad orationem aut amorem Dei quia
 in his, actus spei l. gratis l. virtualiter inclu-
 ditur, qui in tali proderemere non pec-
 caret hoc genere peccati spei, sed genere pec-
 cati non actus, qui tunc deest in spei
 proderemere. cum n. hoc obligatio n
 ex precepto spei secundum 1, sed ex precepto

ut loquar. art. 3.

Proceptus secundarius spei, seu timoris;
illige filialis aut initialis non in servilis
aut mundani; totius sub peccato mortali ob-
ligat, quoties periculum proximum imminet pec-
candi mortali. Non in afflictibus speciale
peccatum ab actu, qui ob defectum timoris
committitur; quia utrumque proceptus de e-
liciendo actu timoris est cavendo peccato,
uno eodemque fine ductus. Sed ultra

Ob. 1. Si Deus est obiectum spei ut nobis bonum
sequitur Deus à nobis non amari propter se, sed
propter nos: sed hoc est inordinatum neque admittere
deum; quia Deus est finis ad quem omnia referri debent.
ergo et illud ex quo sequitur. R. inordinatum
non est amare Deum propter se tanquam propter
finem qui; non in se inordinatum Deum amare
propter se, tanquam finem cui. quia hoc aliud
est, quam Deum amare, quia est summum bo-
num et finis ipsius amantis: quod tanquam malum
damnari non potest nisi ab eo, qui negat Deum
et summum bonum horum. In quibus sperare
in hoc: ergo non in Deum ut habitudo nostra

est obm. Spei. R. diff. Ans: qd quis sperare
 licet in hoc tang. caa prima et principali
 nego: tang. secundaria et instrumentali;
 per qua quis vivat, ad sequenda bona
 in beatitudine ordinata, gado. Unde ar-
 guant heretici huius temporis, qui docent
 illicitu esse sperare vita aeterna ex suis me-
 ritis. Cum n. fateamur, nulla esse merita
 nostra sine gratia et meritis Christi spes et
 fiducia in iis vivit in Deo ipso ultimis
 se redundat.

Concto 15. Spei opposita presumptio
 et Desperatio, illa per excessu, haec per de-
 fectu. Def. Desperatio est abiectio vo-
 luntaria et deliberata cuius Spei sequendi
 beatitudinis h. media sufficientia ad illum.
 Est peccatum mortale gravissimu: et h. fiat ex
 diffidia misericordiae Dei est peccatum graeci-
 ritu tantu. Si v. desperas arbitratur
 Deu illu salvare non posse aut nolle aut
 prohibere absq. peccatoru provisione upro-
 baste aut peccata sua esse irremissibilia, aut
 sua mala et obfusca Dei graa vinci non posse,

simil. Ita crimen hereticos combat. Qui v. ex
eo desperat quod de numero predestinatorum se
ce non credat, aut quia diffidit oio se
poe emendare vitam suam propter desperatio-
nem peccati demeritis in mala fidei committit.
S. fiat de propria vite ex consideratione
sua infamitatis, peccatorum, lapsus frequentis,
ita ut ubi divina misericordia non valu-
dat peccatum non e, imo frequenter melioris
vite inventivus est. Et hinc n raro per
calidum verens unius remedium gloria despera-
tionis desumit. Nam si proponat tibi de-
mon infinita peccata, pessimos huc et in-
clinatos, recidivas glonias, utlamq; ex
peccatis tuis damnas tuas: prudenter facis,
si quedis oia si proponit tibi oib; edis, tanq;
ex imbecillitate tua considerasse verispa: sed
admissa hac in oib; imbecillitate tua, proj-
e te in eum, qui solus se salvare pot, qui in-
finitos peccatores, quorum solus erat despe-
rata salvavit, et te, ut de Psalms 33. v.
30. Spemant in Dno misericordia vivum
dabit.

Hi Consequari et acerbis ducitotes ac etiam
 Judicis ad vertere d'nt, magnis ee distincti-
 onis inter tentores d'omoni et ladia vils.
 liffias, desolations, quia nonnullis accidunt
 ex atra bili et humore melancholicis predo-
 minante, unde caant, funestis imaginacis,
 quibz sibi mortis inferre proponunt, et non-
 nunq. reijsa inferunt. qui in artus non
 desperari, s' mania impulandq est, ni a-
 liud aliunde g'rat. Cadd de causa neqz poe-
 nis desperatoru plectendi st, ut, sepultura
 agni, l. cadaveru in publica furia ex-
 positione in forte ad exptum in horrore
 facti expedire iudicaret.

Presumptio est atqz vobis deliberata, qua
 quis p'eat beatitudinis alio mo, quod quo
 Deus ad dare decrevit, obtinere. Est etm
 peritua mortis. Et si quis adully presumat
 se absqz ullis meritis et propria cooperata
 ad beatitudinis pervenire p'ae, s'it etm hereti-
 co. sicut et ille, qui credit d'nta ee Disti-
 neriordia, ut quantunumqz peccat aut in peccato
 perseveret mo fidei Catholicae relinuat, tandem

se remissionem peccatorum virtute fidei sine recepto
iudicio et infallibiliter salvandam. Vni v. auxiliis,
misericordiam, gratiam & effectum quemlibet à
Deo certo expectat medijs inordinatis, ordi-
natis exclusis et contemptis propter peccatum pro-
sumptionis contra Deum tentat. quemadmodum illi
qui confessionem et alia media ad salutem
necessaria negligunt, sibi persuadentes, quod
Deus eos in ultimo mortis non sit derelicturus.
Item qui se voluntarie absque reverentia aut mag-
na utilitate exponunt periculo mortis, creden-
tes, quod Deus miraculose illos sit excepturus.
Abominanda v. et blasphemanda est eorum
presumptio, qui sperant à Deo precibus, sacri-
ficijs, peregrinationibus & oblinere, quae per se
mala sunt. v. g. occasionem peccandi iniuste bo-
norum possessionem casu malo victoriam &c. Si
v. presumptio de Divina Misericordia, qua
semper aufert rigorem iustitiae. Sacerdotibus habentibus la-
icam et eorum liberis peccandi peccatum iniquum
est. Si autem spes confessionis et misericordiae
Dni Dei in hora mortis sequenda. In quo
miseranter se heat non est presumptio minus

peccatū in Spiritū Sanctū, sicut Spei. Thina
 qua quovis tempore usq; ad mortē homo Dei
 misericordiā sperare tenet. Thia An non
 ois presumptio peccati mortalis damnanda
 est, sed nonnūq; audaculo uideō leuiti
 aut inconsiderationi obnoxi leuiti aut in-
 deliberationē imputanda.

§. 3.ta

De Charitate et peccatis illi

Oppositis.

Concto s. charitas ē virtus Supernaalis qua
 Deo diligitur propter se et proximo propter
 Deū. Et virtus prestantissima et ois alia
 virtutū forma. Pro illis male primariū
 ē ipse Deus. Secundariū homo et cetera
 creatura, quatenus sunt imago Dei. l. alio mo-
 do ad ipsū pertinentes. Fiat v. oia est ip-
 sa Dei bonitas non quatenus amanti dei,
 s. Deo amato bona est. Subiectū illius
 proximū est vultus. Remotū Deus et
 omnes hoies sed in via quod in patria con-
 stituti

Contra 2. Datus proceptus Charitatis id est
duplex. Habet pars 1. ex illo Deut. 6. Diliges
Dominum Deum tuum ex toto corde tuo ex tota
anima tua et ex tota fortitudine tua. Id
ipsum repetit Christus Math. 22. Marcii 12.
et Luc. 10. et addit: Hoc est maximum et
primum mandatum. Secundum simile huius: dili-
ges proximum tuum sicut teipsum. In his duobus mandatis
universa lex pendet et Propheta. Regum salis
liquet pars 2. Continet proceptum sicut Charitatis duplex.
Absolutum alterum de dilectione Dei pro se. alterum respec-
tivum de dilectione proximi pro Deo. Quod a utrumque ob-
liget sub peccato mortali patet ex illo 1. Ioan. 3. Qui non
diligit manet in morte. Et Ioan. 3. Mandatum
novum do vobis, ut diligatis invicem sicut dilexi vos.
Quid n. inquit S. August. Grav. 69. in
Ioan. nisi Deus dilexit in nobis et non
quod habebamus sed ut haberemus. Et paulo
post: sicut enim medicus recte de egros
diligere. et quid in eis nisi salutem dili-
git, quod cupit utique revocare, non mor-
bum quod venit expellere.
Proceptum porro Charitatis absolutum seu
dilectionis Dei super omnia verba potest

temporibus obligat. si in his morali usus
 rationis. 2. in alio l. periculo mortis.
 3. In glititione aut tentate, quod ab
 actu amoris superare non potest; aut etiam
 quando opus aliquod exercendum quod
 actus talis requirit, ut quidam pauper-
 las, exilius aut carcer perpetuus subuen-
 dus l. Christus negandus, si Martyrium
 subeundus pro

Quibus a. hoc Deum super omnia diligere
 quadrupliciter: 1. formate, cum actus
 formate dilectionis Dei super omnia creatura.
 hoc est, si Deus appreciative seu affirmative
 super omnia diligat, aut Deus supra
 se aut supra Deum amet, non animam, non
 corpus, non vitam, non bona fortunae
 non vana omnia. 2. Virtualiter, ut actus
 et omnia opera sua in Deum ut in finem
 ultimum diligit. 3. Interpretative, cum
 mandata Dei et opera mandatis conforma
 exercet, iuxta illud Joan. 14. Qui

diligis me sermo meū seruabilis: 4. Ne-
gatiue, cum nō facit quod Deū post
offendere.

Contra 3. tū caritē Dei opponunt quiddā
oia peccata mortalia ex propria in se pec-
catorū rāte opponit ei odiū Dei et aedia
De aedia igitur supra Definit. g. Sect.

§. 5.

Odium Dei ē auersio à Deo long. ab
inimico sub apprehensione mali et disson
uenientis. Et licet Deū propter se pro
ise nemo possit odire, ut de eo l. in eo
nullū malū nec verū nec apparens ex-
cogitari valeat, adeoque nō in eiq. na-
m infinite diligibile occurrat, pōt tū
penator odiū cupere ex consideratione pro-
mundi effectus diuini uolūti, qui de
grauate suo uolūti repugnant, infidē
sūt. uindicta tū in quantum uellet à
Deo non puniri, l. Deū punire non potest
uel si probe est, uellet Deū sic non ee

aut mali, capere e, et quantum est ex se vel
 sed se pro Deo nocere. Unde facile deducit

1. Quod aliquid adij. l. pro afectionis
 in Deo et Christo, sive in corde interiori,
 sive verbis l. signis manifestis ex teris,
 et perinde morte gravissimam proceptum
 speciale dilectionis Dei, ut qui ei e
 diametro oppositum.

2. Cum, qui affectu fratri l. inter-
 prelativie realitatis proponit Deo aut
 illi adaequatum, peccare mortale in ma-
 gravi, qualis se sentit, quando quis
 ex inordinato affectu gloriatur, et negli-
 git cetera, quae se salutis et Dei, ut
 ut predominante illo affectu vis ali-
 quid superfluum in eo. Sollicitudine amo-
 ris Dei et salutis aie sua: Ratio e,
 quia non diligit Deum super omnia, qui ali-
 quid Deo l. proponit l. exaequatum. Unde
 prohibetur in inordinatis amoribus, corpo-

vis proprii parentibus sanguineorum uniorum
Superbia avaritia quatenus dilectionis
Dei precepto specialiter opponuntur.

3. Habitus Charitatis produci et auferri
ab ipso vel Deo, quemadmodum et in aliis
virtutibus Philicorum, non a. per actus alios
quos in se habet dilectionis et meritorie.
Imminui v. nunquam, sed ex talibus duntaxat
potest amitti potest per quodlibet peccatum mor-
tale, ita tamen ut non physice per illud
destruatur, sed moraliter in se demeritorie.

4. Ordinatio Charitatis est talis, ut an-
te omnia Deo, deinde anima nostra et proprii,
et tandem corpora utrorumque ordinata
diligantur et semper spiritualia prius
quam corporalia bona procurentur. Cetera
vera, quae huc et ad Charitatem proprie
spectare videntur, commodius in Tabula
secunda, quae est de diligendo proprie dicitur.

§. 4.us
De Religione et peccatis
illi oppositis.

Concto 1. ma Religio est virtus, quae cultum exhibet Deo tanquam omni rerum creatori ac Domino. Obiectum ipsius morale proximum est non ipse Deus, ideoque non est virtus Philia sed prima et praecipua inter morales, scilicet actio vera sive Fides sive eterna qua divinae excellentiae cum veri submissione vereamur. Remotivum, seu obiectum est ipse Deus. Fidei v. obiectum ipsius est huiusmodi modus tendendi in Deum, nempe ipsum colendi ut summe excellentiae. Sicut n. fides respicit Deum, ut summe veritatis, spes ut summe liberalitatis et boni erga nos; Amor ut summe boni et perfecti in se; ita religio tendit in eum ut summe excellentiae.

Concto 2. Quatuor sunt praecipuae virtutes religionis; Devotio, Oratio, disciplina et observationes sacrae. Devotio late sumpta

prout sub. e. qd. generalis ad quemlibet reli-
gionis actus requisita est promptus ac fer-
vidus affectus ad cultum Deo exhibendum.
Pute Junctas: e. actus vultus, quo ho-
suis se offert Deo, ad eide serviendo. Ita
S. Thomas, Suarez, Vespig et alij; ubi de
obseques velini, cultum supremi honoris, q
Deo tanq. reru. omd. fonti ac Domino ex-
hibet, vocari Patria: qui B. na. Virginij
Mariæ tanq. Matris Christi ac Supreme
Coelorum regine Hyperbulia, qui v. San-
ctis tanq. amicis Dei et Patronis reru. du-
liu. appellari.

¶ RATIO apprehendit Dei laudem qua
dicitur actione, mentis elevatione, contemplati-
one, collocaione uel Deo et id genus mentis
affectus qui in in exteriora sensuum or-
gana erumpunt et illorum actionibus demon-
strant. Est a. Gratia, si ita late sumer-
t: Spensio mentis in Deo. S. finite et pec-
parie: e. petitio reru. breventiu. a Deo.
¶ e. necia oib. ad ullis necite medi; quia

Deus iuxta conu^{er} et ordinariū uisū uenire
prodestinat ad uitā eternā ne per ordina
ria a se effiluta media: ordinariū a. me
diū ē. Gratia ut ex Paris Lib. et S. Ba
liby clare gstat.

Possunt a. orare n. in ses fideles via
tores sū penatores quā iustj, sed etm An
geli, et homines beati etm ipse Christus qui
homo imo etm aīd in purgatorio potuit
orare pro nobis, ut rellē gtra S. Thomā
Arense, Navarrū doctē Medinā, Suarez
Lepius, Bellarming, Gauly Barry nri San
Gal. et alij. Ratio est; quia non re
pugnat illorū statū orare pro alijs cum
uere sint in graa dei et si adhuc penas
sustineant. Orari etm pot pro oibz sū
uiois quā defunctis, nō auxilij per ora
tionē impetrandi sint capaus. Unde pro
damnatis et beatis orandū non est, cum
neutri potūt perupere fructū oracis. Fru
ctus Gracis sū meritū, satisfactio et im
petralis. Inter quos hoc inuēdit dīfri

minus quod meritis et satisfactio n̄ habeant
locū in oratione sicut in statu grati: imple
ratio v. de congruo dari potest et in
putore ut docet S. Thomas, et ex eo
Quare lib. i. c. 44.

Dividitur oratio in mentalem et non
mentalem et vocalem simul. In implicita et expli-
cita. In explicita et implicita. in pub-
lica et privata. quae omnia per se patent.
Sunt autem inter huiusmodi orationes non possunt
renovari

Horae canonicæ,
quae sunt preces publicae ac factae nocturnis
diurnisque horis et laudibus canonicis Dece-
to persolvendae. Numero sunt septem; 9-
putantur n. Matutinū cum duobus nocturnis
et laudibus pro una hora gloria Navarrae
et aliorum; quia Cula Romana iam pluribus
saeculis in Breviario non nisi septem horas
numerasse a cuius mente non est temere
recedendum. Voligant, a. sub nocte ad horas
canonicas

1. Omnes Clerici in majoribus afflictibus, et quidem ab eo die et hora, quo diei solet sub illud tempus, quo ordinarie insigniri solent cacathere S. Ordinis. Unde Subdiaconi inire debet ab hora tertia. Sexta, quomodo in satisfactione secundum Bonarium apud Gobat n. 261. In eo die recitet orationes et psalterium.

2. Omnes Religiosi Professi non Laici, exceptis Novitijs et Conversis. Quia fugitivi et per sententiam eiectionis, non a. adriemes damnati, ut nonnulli volunt sunt et Clerici et Sacerdotes Seculares; sed, quia via suppedit illis tempus; sed, quia Pontifex videt, ut illis dispensare saltem implere; sed quia patefacere statum suum in magnis decessu Clericis et Sacerdotibus; sed denique quia si alias per quos afflictibus, afflictibus a. afflictibus addenda non est.

3. Omnes Beneficiarij nullis et in ordinibus initialibus. Ita vis Pontificis et in

Concilio Lateranensi sub Leone X. Cap. 6.
de reform. Titulo 5. 28. Statuimus quod
et ordinamus. Eximium ab hac obli-
gatione. 1. Qui nondum habet possessionem be-
neficii sibi collati aut quando beneficium
adhuc est litigiosum ita ut nec inde per-
cipiat nec muneribus illi beneficio annex-
is ut docet Gobat et San-Gallenenses.
2. Qui propter agrorum et fructuum peritura-
lem grandinem, infortunium, aut hostium in-
cursum uno alterove anno nullos fruc-
tus percipiunt. aut quando habet quiddam
aliquos sed non ferentes partes estimabiles
honesto sustentationis saltem in se. 3. Ca-
nonici novj qui ex consuetudine sui capituli
nullos fructus recipiunt primo et
secundo anno ut gra. Lepius docet Bay-
man Carolinus Gobat et alij. 4. Qui
habent possessiones sive possessiones
portiones. 5. ab Ecclesia redditibus abstan-
do per modum subventionis ad alienationem
clerici conferunt. possident ad verbum

ab obligati restitutionis illud qui omisit
primis et mensibus l. negligit illud post
primis semel, l. qui omittit semel
aut bis in anno. Pro parati sequenda
anteo Corrina Gobati ^{ex} ^{Rayman} c. 5.
n. 2. ubi sic loquitur: Si Parochus orbis
computatis 355. florenos et Capellanus
quodlibet celebrans 200. florenos annu-
os accipiant, proinde ad nullam aut modi-
cam restitutionem obligantur. Imo Diana
Tract. 33. resol. 26. cum Vilius qui-
mit. In illud qui omisit partes officij
non equivalentes uni parvo hodie. nam
hoc est lex poenalis adeoque stricte in-
terpretanda, nempe de actu sive peccato
mortali et perfecto consumato.

Obligatus ad officium divinum omittit
peccatum mortale unum, si sine iusta causa
omittat l. solus nisi mala voluntate
omittendi diversis vicibus repetat l. no-

labile eiq parte. Et a. pars notabilis
 quidquid alij sentiant hora integra ex
 minoribz exceptis Vesperis Sabbathi San-
 cti et pars hora maioris, qualis solus
 est matutinus hora parva respondens.
 Et quamvis ad integritate Officij Divini requi-
 rat, et ut statis temporibz duat, Officium De-
 functorum, Psalmi Graduales et Penitentialis,
 Matris Marioris et Officium B. Virginis; pos-
 sunt tamen diebz prescriptis omitti sine
 peccato ab illis qui privatim horas dant,
 cum obligentur ad eas, qui in choro sunt, et
 quidem Officium B. virginis sub nocte sal-
 tem in Germania nra. Et nocte peccant
 illi qui notabile et magna officij divini
 parte absorbent, synopant et mutilant,
 licet rarig more id fiat ex vitio s. habitu
 sui et nunc inextinguibile; aut ex natura.
 Benignior sententiam tenet Allardus 4. lib. 2.
 n. 5. si loquitur: qui male profert verba
 et non ad verba satisfaciunt precepto ne vi-
 detur peccare nocte, si fiat ex voluntario et no-

labili glemptu. Atq; hoc de integritate Officij.
Caritali quod attinet, tenet; fallit quis se
ipsum audire; licet propter etiam ille fatiffa
uat, qui labia movendo verba distincte
pronuntiat, et si nec ab alijs nec a seipso
audiatur; nam nil aliud videtur requirij ad
orationis vocalis. Adferunt hinc nonnulli
privilegium a Leone X. Minoribus quibus, vi
cuius ipsi quibus horis Canonias mentali di-
cere; voluntis splendere ad eos regulares,
qui privilegiorum iocunde gaudent. Verum
hoc nec potest nec debet in usum reduci, cum oes
eiusmodi mentalis orationis improbant et voca-
lem requirant, ut recte Franciscus B. Sp. n.
157. et Gobat n. 690. Canonij in Choro
recitantes horas submisere fatiffaverunt qui
de obligatione dicendi horas, non in servitio
Regis et peccant ex parte suo mortis, nec luc-
rantes distributiones et tenentur ad restitu-
tionem, quia illi specialiter sub hoc onere, ut
Choro serviant et cantent, dantur redditus
Culiv. Mitius tamen agit in ipso Gobat n.

apud Godefr. n. 672. Similiter potes inipere
Matutinū si in Confessionali ex pectis alijsq
poenitentes, et si providas de aliquotus
interpellatū in q̄o quia singuli psalmi mo
v. singuli versq̄ continent perfectā Grad
ad laudē Deī, faciuntq̄ sensū integrum,
et habebunt salū morale untem per in
tentionē Grantis modo intra 3̄m natu
rale absoluant. Satisfacit igr, qui hodie
sub vesperū orat matutinū crastinij diej,
et iras profunda id̄ nocte inipiat lau
des et relias horas, mo ante 3̄ uodecimā
noctis pensū Canonū persolvat. Si quis
in huiusmodi interruptionis sine raobli
ca, ex mera somnolentia, otio, loqua
citate, ludendi studio, alijsq̄ similibz caus
saciat, peccat veniale n̄ fugit. Si v.
Psalmū aut tertionē interrumpat, deus
ut postea eū de novo inipiat, n̄ in
interruptis fuerit valde brevis.

Quoad tempus satisfacit qui horas
suas absolvit intra 3̄m naturale, hoc
intra spaciū quod a medio noctis usq̄

tribus horis ante solis ortum, Tertius et Ser-
tus post ortum solis. vel etiam ob rationabilem cau-
sam mane simul omnes horas recitet usque ad nonam,
omnes etiam vespertas, non in quatuordecim nisi mai-
or necessitas urgeat. Nec penitus cogatur si extra
in Choro officium ob rationabilem causam aut ho-
nestam recreationem hora una s. altera differat
s. anteponat.

Ordo Horarum duplex immutari potest.
Si quis orat prima ante Matutinum, quatuordecim
ante vespertas, Psalmum posterius ante priores
lectiones ante psalmum.

2. Si quis recitet de festo vel ad oran-
dum de feria, s. utitur Breviario Romano vel
debet monasterio aut universitati. Prima im-
mutatio quoad Matutinum si fiat hinc causa est publica ve-
nialis, si vel causa rationabili, nullum est. Item
fere duendum de immutatio secunda si fiat
raro, seu si fere semper et ad libitum,
aut si unius brevitatis nimia a ceteri motu
non equivalcat. Potest etiam religiosus utens
Breviario Monasterii privatim et extra Ro-
mum ubi Romano. Quod v. Clericus secularis re-
citet Breviarium Monasterii gravis penam

reus erit ex sententia Tamburini in Decal. n.
2. c. 5. à quo in ipso absoluit Diana Nav.
Reginaldus apud Gobas n. 600

Intentio et attentio distinguuntur inter
se, quod illa sit actus volens hoc illentus,
seu phantasia et potius imaginativus. Et
licet intentio satisfaciendi precepto reci-
tandi Officium non requiratur, requiritur tam
in intentione prostandi illam actionem seu Tra-
hionem, quod precepta est. Sufficit autem in-
tentio virtualis et impleta, quales de-
scribitur, qui teste Suarez d. 2. de relig. lib.
2. c. 3. n. 6. apud Illud Tract. 5. §. 1. i.
q. 1. art. 3. §. 2. n. 21. qui agunt breviter
aut orandi eam l. faciendi id, quod aliter
solet, l. quod tenet servare. Attentio
triplex est: Superficialis, Liberalis, et Spi-
ritualis. Requiritur Sallet ad substantiam
rationis et sufficit attentio superficialis ac-
tuata aut virtualiter perseverans, etiam ad
diffractionem in voluntariis sine etiam vo-
luntariis seu non impossibilitibus. Quod

enim dari 3 fractionis, tam $\frac{1}{2}$ = quod $\frac{1}{3}$ =
lutarie, que sint in Grave vocali in-
comprobis et cum his non satisficit precepto
quoad substat; unde repeti debet quod
cum tali diffractione fuit recitatus; alias
ipso velle non repetendi; notabile pars
et per hunc more ut pulchre docet Galen
Ipsa modo recitat $\frac{1}{2}$ n. 32.

Causa excusantes a recitatione horarum sunt
tres: impatientia, occupatio, et dispensatio:
Impatientia l. e. physica l. moralis, Physica
est carentia Breviarum, coecitas, gravis
infirmitas, oblitio, metus, ignorantia
orandi, sed Coecitas aut carentia Breviarum
si sint Efficiunt aut notabile illius partes
memoriter, tenet illud dicere. Moralis
corporis aut etiam animi infirmitate minus
gloriam provenit; que licet affectat mora-
lem impatientiam recitandi talia Efficiunt aut
partes maxime; non in excusabit a tanta
si sine damno valetudinis recitari queat
quanta ad omissionem mortem sufficit. Quod

si quis solid non pot, pot. In id suis le
 gere horas tenet solid sibi a fusiere, si
 gratis aut levi sumptu hri valeat. In
 dubio probat. exusat, melij in agit
 si consulat medicum, Superiori, Confes-
 sariu, aut aliud viru prudente.

Occupatio repentina, gravis, moratu
 neria, et difficulter giungibilis in ora
 lionis, ut si alius non posses le sus-
 uenter parare ad concionem loca frequ-
 enti populo habet l. non audire poe-
 nitentes confluentes, q. nec differe nec
 transmitti possent sine magno illorum
 incommodo, v. g. sine iactura oblinendi
 Jubilej adimplendi precepti. Quan-
 vis ut finire fateat ratio occurrat tan-
 ta occupatio aut neccitas aut Caritas
 q. non permittat Ecclesia l. anticipari
 l. postponi.

Dispensatio denique est exusat ab o-
 mniione Ecclesie. Et a. in hoc dispensare

Summus Pontifex in quovis Clerico, religio-
so et beneficiato. Item Episcopus, non quid-
em ex iure iuri, non per se loquendo infe-
rior non potest dispensare in lege Superioris
sed per prescriptionem, ut in iuris
sum. dispensare in iudicandis hominibus, taliter
si agatur de brevi tempore, dicitur Tande-
erius lib. 2. de Decretis c. 5. numero 24. Sic
lati demum et Abbates in suis religiosis
si ad sit iuris rationibus per quas dispensare de
legiosis sunt tutissimi in consuetudine.

Pro Coronide huiusmodi suas oculi
retractat Breviarium hinc aliquod effectum
ex opere operato. videlicet. non est
quod ad sit Sponsa Deo charissima plus utiq;
meretur, adeoque propter ex opere operato,
quod liquis suo privato non presumit
Deinde nota de P. U. S. et M. A. S. A.
pronunciata propter hinc omni aliqua ex o-
pere operato ut nonnulli dunt, ergo id
videtur sentendum de Breviario. Sed de hoc